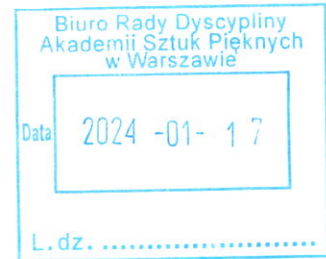

Wrocław 05.01.2024

Prof. Wojciech Pukocz
Akademia Sztuk Pięknych
im. E. Gepperta we Wrocławiu

Recenzja

sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Magdalenie Bofitto w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki wszczętym przez Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie.

Magdalena Bofitto studia ukończyła z wyróżnieniem na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, na kierunku Grafika. Tytuł magistra sztuki nadany dnia 27 maja 2003 roku w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom zrealizowała ze specjalizacją z litografii, w pracowni prowadzonej przez prof. Władysława Winickiego. Pracę pisemną zrealizowała u prof. Lewickiej, nosiła tytuł „Mitomania i mitotwórstwo, czyli o chorobliwym fantazjowaniu w sztuce”. Zestaw grafik zatytułowany był „Mój Bestiariusz”.

Stopień doktora sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuka, nadany uchwałą

Rady Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, uzyskała dnia 28 września 2016 roku, na podstawie rozprawy doktorskiej: „Rentgenogramy. Manewry wojenne na rubieżach ciała, czyli transgresja cielesności”. Promotorem pracy doktorskiej był prof. Błażej Ostoja Lniski. Recenzentami byli: Prof. Zygmunt Januszewski z ASP w Warszawie, oraz prof. Eugeniusz Delekt z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Od 2010 roku związana z Akademią Sztuk Pięknych w Warszawie, pracując na stanowisku asystentki, od 2017 – po uzyskaniu stopnia doktora - zatrudniona na stanowisku adiunkta. Prowadzi Pracownię Litografii dla studentów I i II roku. Działalność dydaktyczną uzupełniła przygotowując bardzo interesujący w mojej opinii cykl przewodników po technikach graficznych. W okresie pandemii powstał „Przewodnik oilgrafia”, „Przewodnik mokulito”, „Przewodnik risografia”. Prowadzi również cyklicznie warsztaty plastyczne z dziećmi.

W okresie od ukończenia studiów, do uzyskania stopnia doktora, wzięła udział w 34 wystawach w kraju i poza granicami. Otrzymała w tym czasie kilka nagród i stypendiów, m.in. stypendium Fundacji im. Tadeusza Kulisiewicza, stypendium Włoskiego Instytutu w Krakowie, nagrodę w Konkursie Grafika Warszawska.

W okresie od uzyskania stopnia doktora w 2016r. Magdalena Bofitto wzięła udział w 16 prezentacjach zbiorowych i indywidualnych, m.in. w 2018r. „4 x GRAFIKA”, wystawa w Galerii Lwowskiej Narodowej Akademii Sztuk Pięknych; „Grafiteka 2019” - wystawa zbiorowa związana z Ogólnopolskim Konkursem

Grafiki Artystycznej, organizowana przez Okręg Warszawski Związku Polskich Artystów Plastyków, Galeria DAP; w 2021r. „HOMMAGE A ISAAC BASHEVIS SINGER”, Galeria Medium, Bratysława, w 2022r. „Księżyc i Tarcza Sobieskiego. Heveliana dawne i sztuka współczesna”, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Jest zaangażowana w pracę organizacyjną, m.in. prowadząc archiwum prac wykonanych w Pracowni Litografii, współprowadzi stronę internetową pracowni, brała udział w kilku konferencjach, np.: w 2018r. w konferencji międzynarodowej: „I Międzynarodowe Sympozjum Litograficzne” w Lublinie, prowadzi działalność współkuratorскую, lub kuratorską, np. była kuratorką wystawy w Promie młodych artystów z kręgu ASP w Warszawie, projekt „Uniwersum” w 2020r.; Konkurs Generali i ASP dla młodych talentów w 2021r. W 2022r. była dwukrotnie recenzentką prac magisterskich. Jest również zaangażowana w pracach związanych z organizacją egzaminów wstępnych. Jest członkinią Kolegium dziekańskiego na swoim macierzystym Wydziale, członkinią Zespołu ds. programowych, zasiada również w Senacie.

Ocena osiągnięć artystycznych

Magdalena Bofitto jako dzieło habilitacyjne wskazała dzieło zatytułowane: WOKÓŁ LALKI, składające się z 15 grafik, prezentowane na łącznie sześciu wystawach jako aspirujące do spełnienia warunków określonych w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.).

Lista wskazanych prac:

Lala 8, 2017, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Lala 9, 2017, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Maszyna do kochania 1, 2018, litografia, przedruk anastatyczny, papier 66 x 99 cm

Maszyna do kochania 2, 2018, litografia, przedruk anastatyczny, papier 66 x 99 cm

Maszyna do kochania 3, 2018, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Maszyna do kochania 4, 2018, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Maszyna do kochania 5, 2018, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Up&Down, 2019, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99x 66 cm

Głowa 1, 2021, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Głowa 2, 2021, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Śpiąca, 2021, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Biegnąca, 2021, litografia, przedruk anastatyczny, papier 99 x 66 cm

Razem, 2021, kolaż, litografia, przedruk anastatyczny, papier 42 x 30 cm

Duża lalka, 2021, litografia, przedruk anastatyczny, papier 132 x 99 cm

Nogi, 2021, litografia, przedruk anastatyczny, papier 66 x 99 cm,

Oraz instalacji „Sweet Dreams Are Made Of This”, 2022,

(składająca się z 10 płyt pleksi z ręcznie nadrukowaną grafiką z motywem lalki)

Zestaw grafik oraz instalacja wchodzące w skład cyklu WOKÓŁ LALKI zostały

przedstawiony publicznie w formie 6 wystaw w terminach i miejscach w skazanych w pracy habilitacyjnej.

Dr Magdalena podejmuje odważne i oryginalne podejście do sztuki, skupiając się na motywie lalki jako centralnym elemencie swojej twórczości artystycznej. Opis teoretyczny pracy stanowi interesujące

połączenie retrospekcji twórczej drogi artystki z głęboką refleksją nad naturą sztuki i jej transformacją, jaka dokonała się w czasie. Przez pryzmat własnych doświadczeń i ewolucji artystycznej, dr Bofitto prowadzi przez labirynt twórczych poszukiwań, demonstrując, jak kluczowe motywy jej dzieł - życie, zanikanie i forma - przekształcają się i ewoluują.

Dr Bofitto porusza kwestie dotyczące natury sztuki, przemiany i interpretacji. Jej fascynacja metamorfozą, odzwierciedlona w odniesieniach do Owidiusza i jego „Metamorfoz”, wydaje się być głęboko zakorzeniona w jej procesie twórczym. Ta metaforyczna przemiana, wyrażona przez habilitantkę jako przejście od „ciał przemienionych w nowe formy”, staje się alegorią samej sztuki, która jest wciąż dynamiczna i podlegająca ciągłym transformacjom.

Interesujące jest, jak dr Bofitto nawiązuje do swoich wcześniejszych prac, wskazując na ciągłość i jednocześnie ewolucję tematów takich jak hybrydowość, transgresja, czy opozycje wewnętrzne i zewnętrzne. Odniesienia do własnych przemyśleń na temat ciała, jego percepcji i przemiany, jak również kontekstu kulturowego i czasu, wskazują na głębokie zaangażowanie w dialog między sztuką a jej szerszymi kontekstami.

Dr Bofitto łączy teoretyczne rozważania z praktycznymi aspektami twórczości, co jest widoczne w sposobie, w jaki omawia i eksploruje koncept lalki. Kontynuacja tematów z jej wcześniejszych prac, od projektu dyplomowego „Mój Bestiariusz”, pokazuje, jak w jej twórczości zachodzi stały proces badania i reinterpretacji formy ludzkiej oraz jej metaforycznej i fizycznej transformacji.

Podejście do sztuki, które łączy retrospekcję z innowacją, a także umiejętność łączenia teorii z praktyką artystyczną, demonstruje unikalne i wnikliwe zrozumienie sztuki jako dynamicznej i ciągle ewoluującej formy wyrazu.

W tej perspektywie, praca Bofitto można być postrzegana jako dialog między twórczym ja a szerszymi kontekstami kulturowymi i społecznymi. Jej fascynacja przemianą ciała i formy, jak również jej zainteresowanie lalką jako metaforą ludzkiego istnienia, łączy się z Ingardenowskim poglądem na sztukę jako pola dla wielowymiarowej ekspresji i interpretacji. Sposób, w jaki artystka łączy te idee z własnymi artystycznymi poszukiwaniami, pokazuje jej umiejętność do przekształcania teoretycznych koncepcji w konkretną, wizualną formę sztuki.

Dr Bofitto, wskazuje, że sztuka może służyć jako narzędzie do głębszego zrozumienia ludzkiej kondycji. Jej praca wydaje się być kontynuacją dialogu między filozofią a sztuką, gdzie teoretyczne rozważania o naturze człowieka i jego światów możliwych znajdują swoje odbicie w twórczych eksploracjach i artystycznych interpretacjach. To podejście, łączące teorię z praktyką, jest szczególnie wartościowe w kontekście sztuki współczesnej, gdzie granice między różnymi dyscyplinami są coraz bardziej płynne.

Dr Magdalena Bofitto głęboko eksploruje motyw lalki, który odgrywa centralną rolę w jej twórczości. Przedstawia osobiste doświadczenia z dzieciństwa, które wpłynęły na jej postrzeganie lalek, w szczególności "Perukowca" - lalki, która wywołała w niej uczucia frustracji i niepokoju z powodu swojej zmienności i wielorakich możliwości transformacji. Ta wczesna interakcja z lalką symbolizuje złożone emocje artystki wobec idei transformacji i zmienności, które są kluczowe w jej późniejszej twórczości. Związki z baśniami i mitami, a także osobiste przeżycia związane z postrzeganiem czasu i strachem przed nieznanym, ujawniają głębokie źródła inspiracji dla jej twórczości. W szczególności odniesienia do postaci takich jak Pan Twardowski i Faust podkreślają zainteresowanie autorki granicami ludzkiego doświadczenia oraz konsekwencjami przekraczania tych granic. Przenikliwa analiza osobistych przeżyć,

snów i refleksji artystki daje wgląd w proces twórczy, który jest zarówno głęboko osobisty, jak i uniwersalny w swoich tematach.

Autorka podkreśla rolę literatury w jej twórczości, przywołując wpływ takich postaci jak Pascal Quignard. Wskazuje tym samym, że jej inspiracje nie ograniczają się jedynie do wizualnych aspektów sztuki, ale obejmują bogaty świat literatury i filozofii.

Bofitto porusza kwestię sztuki wizualnej jako medium wykraczającego poza swoje fizyczne wymiary. Rozważa ideę sztuki jako miejsca spotkania śmiertelności i nieśmiertelności, jako dążenie do tworzenia dzieł, które przetrwają próbę czasu, stając się ponadczasowymi. Refleksje te prowadzą do dyskusji na temat sztucznej inteligencji i roli ludzkości w świecie technologii. Bofitto przywołuje tu myśli Mircei Eliade, podkreślając potrzebę łączenia się z tym, co stałe i ponadczasowe, co według niej znajduje wyraz w symbolu, micie, poezji. Bofitto zwraca się ku konkretnym przykładom w literaturze, takim jak „Piaskun” E.T.A. Hoffmanna, gdzie motyw lalki jest szczególnie wyraźny. Analizuje postać Olimpii jako metaforę dualizmu bytu i niebytu, poruszając kwestie iluzji i rzeczywistości. Autorka podkreśla, jak lalka w tej opowieści staje się symbolem pewnego rodzaju atrapy – coś, co jest i jednocześnie nie jest, co jest obecne, ale jednocześnie nieobecne.

Rozważania Bofitto na temat lalki prowadzą ją do refleksji nad twórczością Hansa Bellmera, który jest znany ze swoich kontrowersyjnych przedstawień lalki. Habilitantka zwraca uwagę na to, jak czas zmienia percepcję kontrowersyjności w sztuce, dostrzegając, że dzieła Bellmera, które kiedyś uznawano za szokujące, obecnie mogą być postrzegane jako dzieła klasyczne. Jest to interesujące spostrzeżenie dotyczące ewolucji odbioru sztuki w kontekście zmieniających się norm społecznych i kulturowych. Bofitto porusza w swojej pracy szereg zagadnień związanych z motywem lalki, badając jego znaczenie na różnych poziomach: od konkretnych dzieł i twórców, przez literaturę, aż po głębsze psychologiczne i filozoficzne implikacje. Jej analiza pokazuje, jak motyw lalki jest wielowarstwowy i jak wpływa na zrozumienie sztuki, artysty i procesu twórczego. Bofitto podkreśla, że lalka jako temat artystyczny ma potencjał do badania granic między życiem a sztuką, między rzeczywistością a wyobrażeniem.

Początkowe prace autorki, wykonane techniką mokulito na matrycy drewnianej, charakteryzują się mocno zarysowaną formą i zdecydowanie określoną sylwetą, co wskazuje na jej eksperymentalne podejście do medium oraz skupienie na esencji przedstawianego obiektu. W tych wczesnych grafikach widoczne było poszukiwanie nowego języka wizualnego, gdzie autorka eksploruje granice między abstrakcją a figuracją. Mniejszy format prac oraz koncentracja na ekspresji formy, a nie na detalu, wskazuje na jej zainteresowanie bardziej bezpośrednim i syntetycznym sposobem komunikacji wizualnej. W późniejszych pracach, jak np. w serii "Maszyna do kochania", autorka rozwija swoją technikę, stosując połączenie litografii i przedruku anastatycznego. W tych grafikach skupia się na wyeliminowaniu detalu, co pozwala na głębsze zagłębienie się w tematyce i emocjonalności przedstawianych scen. Prace pod wspólnym tytułem „Wokół lalki”, charakteryzują się przede wszystkim oszczędnością i lapidarnością formy. Sylweta lalki, niezależnie od tego, czy jest pokazywana całościowo, czy w fragmencie, umieszczona jest na czystym, pozbawionym jakichkolwiek elementów tle. Ten zabieg powoduje, że skupiamy całą uwagę na figurze. W jednym przypadku: Duża lalka (132 x 99 cm, 2021r.) postać przedstawiona jest jako całościowa sylweta. Widziana z tyłu, z rozłożonymi rękami pozuje w dość dramatycznym geście. Tu jednak, choć figura jest cała, przecina ją podział kompozycji odbitej w dwóch częściach. Grafiki, w których postać jest ukazana całościowo, to: Maszynka do kochania 4 (99 x 66 cm, 2018r.), Maszynka do kochania 5 (99 x 66 cm, 2018r.). Pozostałe prace z tego cyklu przedstawiają lalki

bądź rozczłonkowane, np. Lala 8 (99 x 66 cm, 2017r.) Maszynka do kochania 1 (99 x 66 cm, 2017r.), Biegnąca (99 x 66 cm, 2021r.), bądź w ujęciu fragmentarycznym, gdzie kompozycja ogranicza się do ukazania detalu, np.: Głowa 1 (99 x 66 cm, 2021r.), Up&down (99 x 66 cm, 2019r.), Maszynka do kochania 2 (99 x 66 cm, 2018r.).

Instalacja "Sweet Dreams Are Made Of This", będąca częścią wskazanego dzieła habilitacyjnego, prezentowana w ramach wystawy "Księżyc i Tarcza Sobieskiego. Heveliana dawne i sztuka współczesna" stanowi interesujące połączenie historii, astronomii i sztuki współczesnej, interpretując motywy naukowe w kontekście artystycznym. Autorka wykorzystuje w niej motyw małej plastikowej laleczki, nadrukowanej ręcznie na przezroczystych płytach pleksi, co buduje iluzję głębi i wielowymiarowości. Instalacja, poprzez swoje wielopłaszczyznowe ułożenie, symbolizuje człowieka zawieszonoego pomiędzy rzeczywistościami – niebem a piekłem, ziemią a niebem.

Konkluzja

Praca habilitantki jest świadectwem głębokiego zrozumienia i biegłości w posługiwaniu się językiem sztuki jako medium do badania i wyrażania złożonych tematów, takich jak ludzka psychika, historia i kultura. Jej podejście, łączące teoretyczne rozważania z artystyczną ekspresją, podkreśla nie tylko techniczną biegłość, ale także intelektualną głębię i emocjonalną moc sztuki jako narzędzia do komunikowania uniwersalnych prawd o ludzkiej naturze.

Podsumowując recenzję stwierdzam z całym przekonaniem, że dr Magdalena Bofitto swoją postawą, dorobkiem artystycznym i dydaktycznym, działalnością i zaangażowaniem organizacyjnym, oraz wysoką jakością rozprawy habilitacyjnej w pełni zasługuje na przyznanie stopnia doktora habilitowanego.

prof. Wojciech Pukocz

